

VAI TRÒ CỦA CÔNG TÁC GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH TRONG CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC HIỆN NAY

**Thượng tá,
TS. Bùi Đình Tiệp^{1,+};
Trung tá,
ThS. Hoàng Chung Hiếu²**

¹Giảng viên, Học viện Chính trị - Bộ Quốc phòng;
²Nghiên cứu sinh, Học viện Chính trị - Bộ Quốc phòng
+Tác giả liên hệ • Email: buidinhctiep1976@gmail.com

Article history

Received: 06/02/2023

Accepted: 16/3/2023

Published: 10/4/2023

Keywords

Role, defense and security education, university

ABSTRACT

Universities in the national education system are places to train high-quality human resources, young intellectuals, and future owners of the country - this is a vanguard force that plays an important role in the cause of Homeland building and safeguarding. National defense and security education for university students is a particular subject that raises the awareness, consciousness and responsibility of the young generation for the cause of strengthening national defense and security, firmly defending the Homeland in the new situation. Therefore, being well aware of the roles and importance, and improving the effectiveness of national defense and security education in universities is an important and urgent issue today. On the basis of explanations to clarify the roles and importance of this work, the article proposes a number of measures to improve the quality of national defense and security education in universities today.

1. Mở đầu

Giáo dục quốc phòng và an ninh là một chủ trương lớn của Đảng và Nhà nước ta, là một bộ phận của nền giáo dục quốc dân nhằm nâng cao ý thức, trách nhiệm của toàn Đảng, toàn quân, toàn dân đối với nhiệm vụ quốc phòng, an ninh, bảo vệ Tổ quốc. Sinh viên các trường đại học là lực lượng hùng hậu, có tri thức, sức trẻ, có hoài bão, lí tưởng, có khả năng tiếp cận và làm chủ tri thức, khoa học kĩ thuật hiện đại. Đây chính là nguồn nhân lực chất lượng cao, lực lượng có vai trò quan trọng trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc cả hiện tại và tương lai. Nhưng thế hệ trẻ nói chung, sinh viên nói riêng cũng là lực lượng đang trong quá trình phát triển, hoàn thiện nhân cách, dễ bị lôi kéo, sa vào các tệ nạn, tiêu cực của xã hội, theo đó, họ là đối tượng dễ bị các thế lực thù địch tập trung kích động, lôi kéo tham gia vào các tổ chức, các hoạt động chống phá Đảng, Nhà nước ta. Do đó, việc giáo dục và đào tạo cho sinh viên đại học có phẩm chất, năng lực toàn diện, có ý thức, trách nhiệm đối với sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc là vấn đề có ý nghĩa hết sức quan trọng. Nhận thức sâu sắc vấn đề trên, từ rất sớm Đảng và Nhà nước ta đã chủ trương đẩy mạnh công tác giáo dục quốc phòng và an ninh cho thế hệ trẻ, nhất là cho học sinh, sinh viên từ bậc phổ thông đến đại học và đã đạt được nhiều kết quả quan trọng. Qua đó, góp phần to lớn vào sự nghiệp đấu tranh giải phóng dân tộc, thống nhất đất nước; xây dựng và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa trong thời kì mới.

2. Kết quả nghiên cứu

2.1. Quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh và Đảng ta về vũ trang toàn dân, xây dựng nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân vững mạnh để giải phóng dân tộc và bảo vệ Tổ quốc

Kế thừa kinh nghiệm, truyền thống đánh giặc, giữ nước quý báu của dân tộc; vận dụng sáng tạo quan điểm của chủ nghĩa Mác - Lênin vào thực tiễn cách mạng Việt Nam, Nguyễn Ái Quốc - Hồ Chí Minh khẳng định: để đánh đuổi thực dân, đế quốc xâm lược, giải phóng dân tộc, bảo vệ đất nước, cách tốt nhất, nhanh nhất và hiệu quả nhất là phải vũ trang toàn dân, phát triển lực lượng vũ trang cách mạng, tiến hành chiến tranh nhân dân, toàn dân, toàn diện, xây dựng nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân vững mạnh.

Do đó, ngay từ khi về nước trực tiếp lãnh đạo cách mạng, lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc đã bắt tay vào giáo dục, vũ trang toàn dân, xây dựng lực lượng vũ trang cách mạng. Trong Chỉ thị thành lập Đội Việt Nam tuyên truyền giải phóng quân (22/12/1944), Người chỉ rõ: “Vì cuộc kháng chiến của ta là cuộc kháng chiến của toàn dân, phải vận động toàn dân, vũ trang toàn dân” (Ban Bí thư Trung ương Đảng, 2011a, tr 539). Với chủ trương đúng đắn, sáng tạo, kịp thời, Đảng ta và Chủ tịch Hồ Chí Minh đã lãnh đạo toàn dân vùng lên tổng khởi nghĩa giành thắng lợi trong Cách mạng Tháng Tám năm 1945, khai sinh ra nước Việt Nam Dân chủ cộng hoà. Tuy nhiên, ngay sau đó, vận mệnh đất

nước lại rơi vào tình thế “ngàn cân treo sợi tóc” khi giặc đói, giặc dốt, đặc biệt là giặc ngoại xâm đang đe dọa nghiêm trọng nền tự do, độc lập của nước nhà. Trong tình thế ngặt nghèo đó, đêm ngày 19/12/1946, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã kêu gọi toàn quốc kháng chiến để hiệu triệu toàn dân đứng lên cầm vũ khí đánh đuổi kẻ thù xâm lược. Với đường lối kháng chiến, kiến quốc đúng đắn, quân và dân ta đã anh dũng, trường kì kháng chiến đánh bại thực dân Pháp xâm lược, đỉnh cao là chiến thắng Điện Biên Phủ lừng lẫy năm châu, chấn động địa cầu năm 1954.

Sau đó, trong cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước, để đánh bại tên đế quốc xâm lược sừng sỏ nhất thế giới, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã kêu gọi: “31 triệu đồng bào ta ở cả hai miền, bất kì già trẻ, gái trai, phải là 31 triệu chiến sĩ anh dũng diệt Mỹ, cứu nước, quyết giành thắng lợi cuối cùng” (Ban Bí thư Trung ương Đảng, 2011b, tr 412). Với đường lối tiến hành đồng thời hai chiến lược cách mạng ở cả hai miền, kiên trì tiến hành chiến tranh nhân dân, toàn dân, toàn diện, Đảng ta và Chủ tịch Hồ Chí Minh đã lãnh đạo toàn dân tộc đánh bại đế quốc Mỹ xâm lược và tay sai, giành độc lập, thống nhất đất nước.

Cùng với chăm lo vũ trang toàn dân, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn dành sự quan tâm đặc biệt đến bồi dưỡng lí tưởng cách mạng, xây dựng ý chí, trách nhiệm cho thế hệ trẻ trong đấu tranh giải phóng dân tộc, bảo vệ Tổ quốc. Trong thư gửi học sinh nhân ngày khai trường, tháng 9/1945, Người viết: “Đôi riêng với các em lớn, tôi khuyên thêm một điều này: Chúng ta đã đánh đuổi bọn thực dân, chúng ta đã giành được độc lập. Nhưng giặc Pháp còn lăm le quay lại. Chúng ý vào kẻ khác mạnh hơn mà gây sự với ta. Tất nhiên chúng sẽ bị bại, vì tất cả quốc dân ta đoàn kết chặt chẽ và một lòng chiến đấu cho giang sơn Tổ quốc. Phải sẵn sàng mà chống quân giặc cướp nước, đây là bổn phận của mỗi công dân. Các em lớn chưa hẳn đến tuổi phải gánh công việc nặng nhọc ấy, nhưng các em cũng nên, ngoài giờ học ở trường, tham gia vào các Hội cứu quốc để tập luyện thêm cho quen với đời sống chiến sĩ và để giúp đỡ một vài việc nhẹ nhàng trong cuộc phòng thủ đất nước” (Ban Bí thư Trung ương Đảng, 2011c, tr 35).

Sau đó, năm 1958, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã kí Luật về chế độ phục vụ của sĩ quan Quân đội nhân dân Việt Nam, có đề cập việc phong hàm sĩ quan dự bị cho sinh viên tốt nghiệp đại học.

Những tư tưởng đúng đắn, sáng tạo và khoa học cùng với sự lãnh đạo, chỉ đạo sâu sát, kịp thời trong thực tiễn, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã xây dựng cho cách mạng Việt Nam một lực lượng vũ trang hùng mạnh và rộng khắp, giành thắng lợi vẻ vang trong đấu tranh giải phóng dân tộc, thống nhất đất nước.

Thấm nhuần sâu sắc tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh và từ yêu cầu của thực tiễn cách mạng, ngày 28/12/1961, Hội đồng Chính phủ đã ban hành Nghị định số 219/NĐ-CP, về việc huấn luyện quân sự cho quân nhân dự bị và dân quân tự vệ, trong đó quy định: Trong các trường đại học và các trường chuyên nghiệp trung cấp, việc học tập quân sự phải đặt thành một môn học chính. Sinh viên các trường đại học được huấn luyện theo chương trình đào tạo sĩ quan, học sinh các trường chuyên nghiệp trung cấp được huấn luyện theo chương trình đào tạo hạ sĩ quan. Thực hiện chủ trương trên, trong cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước, công tác huấn luyện quân sự phổ thông đã góp phần quan trọng bồi dưỡng lí tưởng cách mạng, trang bị kiến thức quân sự cần thiết cho thế hệ trẻ, để hàng vạn học sinh, sinh viên đã tình nguyện “gác bút nghiên lên đường chiến đấu”, giành độc lập, thống nhất đất nước.

Khi đất nước hòa bình, thống nhất, công tác huấn luyện quân sự cho thế hệ trẻ tiếp tục được quan tâm thực hiện, ngày 27/12/1979, Thủ tướng Chính phủ ban hành Chỉ thị số 387-TTg, về việc “Huấn luyện sĩ quan dự bị trong học sinh, sinh viên các trường đại học và cán bộ công tác tại các ngành ngoài quân đội có nghề nghiệp phù hợp với quốc phòng”. Chỉ thị quy định: Đưa nội dung huấn luyện quân sự, đào tạo, bồi dưỡng sĩ quan dự bị vào trong chương trình chính khóa của các trường đại học và cao đẳng, coi đây là một trong những nhiệm vụ đào tạo của các trường. Yêu cầu các trường cần củng cố, kiện toàn các ban (hoặc bộ môn) quân sự để có thể đảm nhiệm được toàn bộ chương trình huấn luyện sĩ quan dự bị. Sau đó, ngày 21/01/1980, Chính phủ đã ban hành Thông tư liên Bộ Quốc phòng - Đại học và Trung học chuyên nghiệp số 107/LB-QP-ĐH về việc huấn luyện sĩ quan dự bị trong các trường đại học và cao đẳng, nhằm bồi dưỡng cho sinh viên những kiến thức cơ bản về khoa học quân sự để sau khi tốt nghiệp ra trường, khi cần thiết có thể hoàn thành tốt nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc với cương vị người sĩ quan Quân đội nhân dân Việt Nam.

Đặc biệt, ngày 28/4/1981, Ban Bí thư Trung ương Đảng đã ra Chỉ thị số 107-CT/TW, về “Tăng cường công tác giáo dục quốc phòng nhân dân, chuẩn bị cho thế hệ trẻ sẵn sàng làm nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc”, trong đó nhấn mạnh: “Việc giáo dục cho nhân dân lao động, chủ yếu là thế hệ trẻ có đủ khả năng và trình độ kĩ thuật quân sự cần thiết để sẵn sàng làm nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc, tăng cường tiềm lực quốc phòng toàn dân, trở thành nhiệm vụ cấp thiết có tầm quan trọng chiến lược” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2005, tr187). “Vi vậy, đi đôi với việc xây dựng lực lượng vũ trang chính quy, phải hết sức chăm lo công tác giáo dục quốc phòng nhân dân, phổ biến các kiến thức quân sự cần thiết cho nhân dân lao động, chủ yếu cho thế hệ trẻ, coi đó là việc rất trọng yếu trong công tác vận động, giáo dục quần chúng sẵn sàng bảo vệ Tổ quốc” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2005, tr189-190).

Ngày 12/02/2001, Bộ Chính trị đã ban hành Chỉ thị số 62-CT/TW, về “Tăng cường công tác giáo dục quốc phòng toàn dân trước tình hình mới”, trong đó xác định: “Phải định kỳ giáo dục sâu sắc quan điểm, đường lối của Đảng, chủ trương, chính sách của Nhà nước về xây dựng nền quốc phòng toàn dân cho cán bộ chủ chốt các cấp, các ngành và thế hệ trẻ, làm cho mọi cán bộ, đảng viên ở tất cả các cấp, các ngành và nhân dân có nhận thức đúng đắn và đầy đủ về việc xây dựng, củng cố nền quốc phòng toàn dân, thấy rõ trách nhiệm của mỗi người, mỗi tổ chức trong việc thực hiện nhiệm vụ quốc phòng, kiên quyết đấu tranh làm thất bại chiến lược “diễn biến hoà bình”, bạo loạn lật đổ của các thế lực thù địch, bảo vệ Đảng, bảo vệ chế độ xã hội chủ nghĩa, bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ và lợi ích quốc gia” (Bộ Chính trị, 2001, tr3).

Thực hiện chủ trương trên, ngày 01/5/2001, Chính phủ ban hành Nghị định số 15/2001/NĐ-CP về “Giáo dục quốc phòng”, trong đó xác định: Giáo dục quốc phòng là môn học chính khóa trong các trường, lớp đào tạo bậc đại học, cao đẳng, trung học chuyên nghiệp, dạy nghề, trung học phổ thông thuộc hệ thống giáo dục quốc dân, các trường chính trị, hành chính và đoàn thể.

Để tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác giáo dục quốc phòng và an ninh trong tình hình mới, ngày 03/5/2007, Bộ Chính trị đã ban hành Chỉ thị số 12-CT/TW, trong đó xác định rõ: “Giáo dục quốc phòng, an ninh là một bộ phận của nền giáo dục quốc dân, việc phổ cập và tăng cường giáo dục quốc phòng, an ninh là nhiệm vụ chung của Đảng, Nhà nước và toàn xã hội, phải được chỉ đạo, tổ chức thực hiện chặt chẽ, thống nhất từ Trung ương đến địa phương bằng các hình thức phù hợp với từng đối tượng” (Bộ Chính trị, 2007, tr4).

Ngày 31/3/2010, Thủ tướng Chính phủ ban hành Chỉ thị số 417/CT-TTg, về “Tăng cường chỉ đạo, thực hiện công tác giáo dục quốc phòng - an ninh năm 2010 và những năm tiếp theo”, trong đó xác định: Bộ Giáo dục và Đào tạo khẩn trương nghiên cứu Đề án đào tạo giảng viên giáo dục quốc phòng và an ninh cho các trường đại học, cao đẳng; có chế độ, chính sách trong đào tạo và sử dụng sau đào tạo phù hợp; phối hợp với Bộ Quốc phòng nghiên cứu, thống nhất đề xuất Thủ tướng Chính phủ về việc tăng cường sĩ quan biệt phái cho các trường đại học, cao đẳng để nâng cao chất lượng giáo dục quốc phòng và an ninh tại các cơ sở này.

Đại hội lần thứ XIII của Đảng diễn ra trong bối cảnh tình hình thế giới, khu vực tiếp tục có những biến động to lớn, phức tạp, khó dự báo, đặt ra nhiều yêu cầu mới, nặng nề, phức tạp hơn cho sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc. Đại hội nhấn mạnh: “Đổi mới và nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác giáo dục, bồi dưỡng kiến thức quốc phòng, an ninh cho cán bộ, công chức, viên chức và cho toàn dân, bảo đảm phù hợp với từng đối tượng. Chú trọng giáo dục, thống nhất, nâng cao nhận thức về đối tác và đối tượng; nắm vững đường lối, quan điểm, yêu cầu nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới. Nâng cao ý thức trách nhiệm và tinh thần cảnh giác cách mạng trong thực hiện nhiệm vụ quốc phòng, an ninh” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, tr 159-160). Đây là phương hướng quan trọng để công tác giáo dục quốc phòng và an ninh nói chung, trong các trường đại học nói riêng tiếp tục được triển khai đồng bộ, chặt chẽ, chất lượng, hiệu quả, đáp ứng yêu cầu của thời kỳ mới.

2.2. Vai trò của công tác giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên các trường đại học hiện nay

2.2.1. Giáo dục quốc phòng và an ninh trong các trường đại học góp phần trang bị những kiến thức cơ bản về quốc phòng, an ninh, bảo vệ Tổ quốc cho sinh viên đại học

Đây là mục tiêu quan trọng hàng đầu của công tác giáo dục quốc phòng và an ninh trong các trường đại học. Quá trình giáo dục và đào tạo trong các trường đại học, sinh viên được trang bị hệ thống tri thức cơ bản, toàn diện về lịch sử, tự nhiên, kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội và hệ thống kiến thức, kỹ năng theo chuyên ngành đào tạo. Trong đó, Giáo dục quốc phòng và an ninh là một môn học chính khóa, trang bị cho người học những kiến thức cơ bản về quan điểm của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về quốc phòng và an ninh; xây dựng nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân, xây dựng thế trận quốc phòng toàn dân gắn với thế trận an ninh nhân dân, xây dựng lực lượng vũ trang nhân dân; bổ sung kiến thức về phòng thủ dân sự và kỹ năng quân sự cần thiết để sinh viên có thể sẵn sàng thực hiện nghĩa vụ quân sự, tham gia vào sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc cũng như vận dụng vào thực tiễn học tập, công tác cả trong hiện tại và tương lai. Đây là hệ thống tri thức có tính chất đặc thù bao gồm cả lý luận và thực hành, không có ở các môn học khác, được trang bị cho sinh viên các trường đại học theo quy định của pháp luật. Do đó, làm tốt công tác này ngay từ đầu không chỉ giúp sinh viên nắm được những tri thức khoa học cơ bản của lĩnh vực quốc phòng, an ninh; truyền thống, lịch sử đánh giặc, giữ nước quý báu của dân tộc; tình hình thế giới, khu vực, trong nước; âm mưu, thủ đoạn của các thế lực thù địch, các kỹ năng quân sự cần thiết, mà còn làm tiền đề quan trọng để sinh viên tiếp thu, lĩnh hội tri thức các môn học, lĩnh vực khác được tốt hơn.

2.2.2. Giáo dục quốc phòng và an ninh trong các trường đại học góp phần quan trọng rèn luyện bản lĩnh chính trị, bồi dưỡng phẩm chất đạo đức, lí tưởng cách mạng cho sinh viên

Sinh viên trong các trường đại học là thế hệ trẻ, có tri thức, sức khỏe, năng động, sáng tạo, nhanh nhạy với cái mới, có hoài bão, lí tưởng, luôn khát khao được cống hiến cho sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc nhưng cũng là bộ phận dễ bị lôi kéo, sa ngã vào các tệ nạn, tiêu cực của xã hội. Đặc biệt, cùng với tác động tiêu cực của mặt trái kinh tế thị trường, của toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế, hiện nay các thế lực thù địch đang dùng mọi âm mưu, thủ đoạn thâm độc để dụ dỗ, giăng bẫy thanh niên, sinh viên chạy theo lối sống thực dụng; kích động, lôi kéo họ tham gia vào các tổ chức, các hoạt động chống phá sự nghiệp cách mạng của nước ta, làm cho một bộ phận thanh niên, sinh viên phai nhạt lí tưởng cách mạng, suy thoái phẩm chất, đạo đức lối sống; “nhạt Đảng”, “khô Đoàn”, “xa rời chính trị”,... Điều này đã được Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng chỉ ra tại Đại hội đại biểu Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh toàn quốc lần thứ IX, ngày 11/12/2017: Hiện nay, xã hội không khỏi băn khoăn trước thực trạng có một bộ phận thanh niên giảm sút niềm tin, phai nhạt lí tưởng cách mạng, sống thực dụng, xa rời truyền thống văn hóa tốt đẹp của dân tộc; thậm chí có một số ít thanh niên bị các thế lực xấu, thù địch tác động, lôi kéo, kích động đã có những việc làm đi ngược lại bản chất, truyền thống vẻ vang của Đoàn và trái với mục tiêu, lí tưởng cách mạng của Đảng và dân tộc. Tình trạng tội phạm và tệ nạn xã hội trong thanh thiếu niên diễn biến phức tạp.

Do đó, cùng với các môn học khác, giáo dục quốc phòng và an ninh trong các trường đại học sẽ góp phần quan trọng bồi đắp lòng yêu nước, lòng tự hào, tự tôn dân tộc, tình yêu quê hương, đất nước, truyền thống đấu tranh kiên cường, bất khuất của dân tộc; tính cần cù, chăm chỉ, sáng tạo trong lao động, lập nghiệp; có tinh thần dũng cảm bảo vệ cái đúng, cái tiến bộ; tránh xa tiêu cực, tệ nạn xã hội, tích cực đấu tranh với cái xấu, cái ác, cái lạc hậu, cản trở sự phát triển; hiểu rõ bản chất, truyền thống tốt đẹp của Đảng, của lực lượng vũ trang; tuyệt đối trung thành với mục tiêu lí tưởng cách mạng của Đảng, của dân tộc, củng cố vững chắc lòng tin vào sự lãnh đạo của Đảng, thắng lợi của sự nghiệp đổi mới; biết nhận diện và đấu tranh có hiệu quả với âm mưu “diễn biến hòa bình”, bạo loạn lật đổ của các thế lực thù địch; nêu cao tinh thần đoàn kết trong nhà trường, gia đình và xã hội, góp phần củng cố vững chắc khối đại đoàn kết toàn dân; sẵn sàng cống hiến, hy sinh cho sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

2.2.3. Giáo dục quốc phòng và an ninh trong các trường đại học góp phần rèn luyện ý thức tổ chức kỉ luật, phương pháp, tác phong làm việc khoa học, hoàn thiện kĩ năng sống cho sinh viên

Bên cạnh những thế mạnh về tri thức, sức trẻ, sự năng động, sáng tạo... sinh viên các trường đại học phần lớn tuổi đời còn trẻ, kinh nghiệm, kĩ năng sống chưa nhiều, tính kiên trì, sự bền bỉ chưa tốt, dễ bị chi phối, tác động bởi những yếu tố tiêu cực bên ngoài, nếu không được quản lí, rèn luyện chặt chẽ, định hướng đúng đắn sẽ dẫn đến phát triển lệch lạc, sa ngã vào các tệ nạn xã hội hoặc vi phạm pháp luật... Vì vậy, quá trình học tập môn giáo dục quốc phòng và an ninh, sinh viên không chỉ được trang bị những kiến thức cơ bản của lĩnh vực này, mà còn được rèn luyện, làm quen với môi trường kỉ luật quân đội; tác phong làm việc khắt khe, nghiêm túc, thực hiện nếp sống chính quy, rèn luyện thể lực và huấn luyện các kĩ năng quân sự cần thiết. Thông qua các hoạt động quân sự đặc thù này sẽ góp phần hình thành ở sinh viên tính tổ chức, tính kỉ luật cao, ý thức tập thể, trách nhiệm với cộng đồng; tinh thần đồng đội, khả năng phối hợp làm việc theo nhóm, tác phong làm việc nghiêm túc, khoa học, cụ thể, tỉ mỉ; sự bền bỉ dẻo dai, tính kiên trì, quyết tâm vượt qua khó khăn thử thách để lĩnh hội tri thức, vươn lên trong cuộc sống... Những đức tính này rất cần thiết, phù hợp với nếp sống công nghiệp và xu thế toàn cầu hóa, hội nhập quốc tế sâu rộng hiện nay.

2.3. Một số vấn đề đặt ra trong công tác giáo dục quốc phòng và an ninh ở các trường đại học hiện nay

2.3.1. Tiếp tục chuẩn hóa, nâng cao chất lượng đội ngũ giảng viên giáo dục quốc phòng và an ninh trong các trường đại học

Trong những năm qua, được sự quan tâm của Đảng, Nhà nước và sự tích cực, chủ động của các trường đại học, đội ngũ giảng viên giáo dục quốc phòng và an ninh từng bước được chuẩn hóa, cơ cấu, số lượng, chất lượng không ngừng được nâng lên, cơ bản đáp ứng được yêu cầu của thực tiễn. Tuy nhiên, hiện nay số lượng, chất lượng, cơ cấu đội ngũ giảng viên giáo dục quốc phòng và an ninh ở các trường đại học vẫn còn bất cập, hạn chế; trình độ, năng lực chưa đồng đều, một số chưa được đào tạo, bồi dưỡng bài bản; một bộ phận giảng viên chưa tích cực, chủ động trong nghiên cứu, rèn luyện để nâng cao trình độ, năng lực; phương pháp tác phong công tác, kĩ năng, phương pháp sư phạm có mặt còn hạn chế, ảnh hưởng trực tiếp đến chất lượng công tác giáo dục quốc phòng và an ninh của các nhà trường. Do đó, chuẩn hóa, nâng cao chất lượng đội ngũ giảng viên giáo dục quốc phòng và an ninh trong các trường đại học là vấn đề có ý nghĩa quan trọng hàng đầu hiện nay. Trước hết, các nhà trường cần căn cứ vào tổ chức, biên chế, cơ cấu, số lượng, chất lượng và nhu cầu thực tiễn để xây dựng quy hoạch, kế hoạch đào tạo, bồi dưỡng, sử dụng

đội ngũ giảng viên cho phù hợp. Tiếp tục thực hiện có hiệu quả đề án Đào tạo giảng viên, giáo viên giáo dục quốc phòng và an ninh của Chính phủ. Tập trung xây dựng, kiện toàn đội ngũ giảng viên đủ về số lượng, đảm bảo chất lượng, có cơ cấu hợp lý; tăng cường bồi dưỡng, rèn luyện phẩm chất, năng lực, phương pháp, tác phong công tác cho đội ngũ giảng viên: về số lượng, phải có kế hoạch bổ sung, phát triển đội ngũ giảng viên đủ số lượng đáp ứng yêu cầu của các nhà trường; về cơ cấu, tập trung cải thiện cơ cấu độ tuổi, tuổi nghề, trình độ học vấn, từng bước trẻ hóa đội ngũ giảng viên; về chất lượng, tập trung làm tốt công tác quy hoạch, đào tạo, bồi dưỡng chuẩn hoá đội ngũ, nâng cao tỉ lệ giảng viên đúng chuyên ngành, có trình độ sau đại học và cao cấp lí luận chính trị. Đồng thời, tập trung khắc phục tình trạng không đúng chuyên môn nghiệp vụ, có khoảng trống trong cơ cấu độ tuổi, trình độ học vấn, trình độ lí luận chính trị, hạn chế về trình độ ngoại ngữ, tin học... Chú trọng nâng cao ý thức, trách nhiệm cho đội ngũ giảng viên, quan tâm, tạo điều kiện thuận lợi để người thầy phát huy cao nhất nhiệt huyết và khả năng của mình cho nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh.

2.3.2. Thường xuyên bổ sung, cập nhật, đổi mới nội dung, chương trình giáo dục quốc phòng và an ninh trong các trường đại học phù hợp với đối tượng và sự phát triển của thực tiễn

Hiện nay, cùng với sự biến động nhanh chóng, phức tạp, khó dự báo của tình hình thế giới, khu vực; các thế lực thù địch đang lợi dụng triệt để sự phát triển mạnh mẽ của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư, của mạng xã hội để chống phá cách mạng nước ta, trong đó, sinh viên là đối tượng hàng đầu mà chúng hướng tới, đặt ra yêu cầu phải tiếp tục đổi mới cập nhật nội dung, chương trình giáo dục quốc phòng và an ninh trong các trường đại học phù hợp với đối tượng và sự phát triển của tình hình thực tiễn. Theo đó, chương trình, nội dung giáo dục quốc phòng và an ninh phải được tiến hành một cách toàn diện, có trọng tâm theo quy định đã được xác định, đồng thời với việc trang bị cho sinh viên lòng yêu nước, tự hào, tự tôn dân tộc, truyền thống cách mạng của Đảng, của lực lượng vũ trang; hệ thống quan điểm, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về quốc phòng, an ninh; ý thức, trách nhiệm với sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc, phải thường xuyên bổ sung, cập nhật kịp thời tư duy mới, nhận thức mới của Đảng về quốc phòng, an ninh, bảo vệ Tổ quốc; sự phát triển của khoa học, công nghệ quân sự hiện đại, các hình thái, phương thức tác chiến mới phù hợp với từng đối tượng và yêu cầu thực tiễn. Đặc biệt, coi trọng giáo dục cho sinh viên nắm chắc âm mưu “diễn biến hòa bình”, bạo loạn lật đổ, các hoạt động chống phá núp dưới danh nghĩa “xã hội dân sự”, “bất tuân dân sự”... của các thế lực thù địch hiện nay. Trên cơ sở đó, bồi dưỡng cho sinh viên biết cách nhận diện và tích cực tham gia đấu tranh làm thất bại âm mưu, thủ đoạn chống phá, nhất là trên không gian mạng của các thế lực thù địch đối với nước ta hiện nay.

2.3.3. Tích cực đổi mới phương pháp, hình thức giáo dục quốc phòng và an ninh theo hướng phát triển toàn diện phẩm chất, năng lực cho sinh viên

Mục tiêu của môn Giáo dục quốc phòng và an ninh là vừa giáo dục, bồi dưỡng phẩm chất, năng lực vừa rèn luyện ý thức tổ chức kỉ luật, nâng cao thể lực, sức khỏe; phương pháp, tác phong làm việc khoa học và kĩ năng quân sự cần thiết để sinh viên biết vận dụng vào thực tế học tập, công tác. Đổi mới phương pháp, hình thức giảng dạy sẽ giúp sinh viên hăng say học tập, bộc lộ tài năng quân sự, làm cơ sở phát hiện, tuyển chọn, tạo nguồn nhân lực cho xây dựng lực lượng vũ trang. Theo đó, cần coi trọng đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng giảm thời gian lí thuyết, tăng thời gian huấn luyện thực hành quân sự để rèn luyện bản lĩnh, ý thức tổ chức, kỉ luật, tinh thần đồng đội; phương pháp, tác phong, kĩ năng quân sự, kĩ năng làm việc nhóm... Tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin vào quá trình giảng dạy, sử dụng các thước phim tư liệu về lịch sử, truyền thống, các hình ảnh minh họa sinh động, phù hợp, ý nghĩa. Tăng cường tổ chức các hoạt động ngoại khóa như: tổ chức các trò chơi quân sự; tham quan thực tế tại các đơn vị quân đội, công an; tham quan bảo tàng, di tích lịch sử, căn cứ địa cách mạng; hoạt động đền ơn, đáp nghĩa, tri ân những người có công với cách mạng, văn hóa, văn nghệ, thể dục, thể thao... để hạn chế sự khô cứng, nhàm chán, tạo sự lôi cuốn, hấp dẫn, hứng thú cho người học. Qua đó, giúp sinh viên trưởng thành về mọi mặt, có kĩ năng quân sự, an ninh cần thiết, có ý thức, trách nhiệm cao, sẵn sàng cống hiến, hi sinh cho sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc.

2.3.4. Tăng cường đầu tư cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ công tác giáo dục quốc phòng và an ninh trong các trường đại học

Giáo dục quốc phòng và an ninh là môn học có tính đặc thù, đòi hỏi phải có hệ thống phòng học, giảng đường chuyên dùng, thao trường, bãi tập, trường bắn phù hợp và hệ thống giáo trình, tài liệu, vũ khí, trang bị, mô hình học cụ đầy đủ,... Tuy nhiên, hiện nay ở các trường đại học, những điều kiện nêu trên mới chỉ dừng lại ở mức độ đáp ứng được một phần yêu cầu của môn học. Do đó, để nâng cao chất lượng môn học, các bộ, ngành chức năng cần tiếp tục quan tâm, tích cực phối hợp bảo đảm ngân sách, cơ sở vật chất, trang thiết bị đầy đủ, kịp thời cho các cơ sở đào tạo. Các nhà trường, trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh cần tích cực, chủ động đảm bảo cơ sở vật chất, trang thiết bị

dạy học, nhất là các trang thiết bị dạy học hiện đại, các loại vũ khí, phương tiện huấn luyện thực hành; nâng cấp giảng đường, thao trường, bãi tập, xây dựng các phòng học chuyên dùng; bổ sung các loại giáo trình, sách báo, tài liệu tham khảo mới. Qua đó, giúp sinh viên tiếp cận với các loại vũ khí, khí tài sát thực tế chiến đấu, rèn luyện bản lĩnh, ý chí, thành thạo kỹ năng quân sự, nâng cao chất lượng môn học.

3. Kết luận

Giáo dục quốc phòng và an ninh nói chung, trong các trường đại học nói riêng có vị trí, ý nghĩa rất quan trọng trong xây dựng nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân vững mạnh; thế trận quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân, đặc biệt là “thế trận lòng dân” vững chắc. Do đó, cần nhận thức đúng tầm quan trọng, thực hiện đồng bộ các biện pháp để bồi đắp lí tưởng cách mạng, phẩm chất, năng lực; nâng cao ý thức, trách nhiệm, rèn luyện kỹ năng quân sự cần thiết, góp phần bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa trong tình hình mới.

Tài liệu tham khảo

- Ban Bí thư Trung ương Đảng (2011a). *Hồ Chí Minh toàn tập* (tập 3). NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- Ban Bí thư Trung ương Đảng (2011b). *Hồ Chí Minh toàn tập* (tập 15). NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- Ban Bí thư Trung ương Đảng (2011c). *Hồ Chí Minh toàn tập* (tập 4). NXB Chính trị quốc gia - Sự thật.
- Bộ Chính trị (2001). *Chỉ thị số 62-CT/TW, ngày 12/02/2001 về việc tăng cường công tác giáo dục quốc phòng toàn dân trước tình hình mới.*
- Bộ Chính trị (2007). *Chỉ thị số 12-CT/TW, ngày 03/5/2007 về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác giáo dục quốc phòng và an ninh trong tình hình mới.*
- Đảng Cộng sản Việt Nam (2005). *Văn kiện Đảng toàn tập* (tập 42). NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- Đảng Cộng sản Việt Nam (2021). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII* (Tập I). NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.